

ՌԻՍՏՈՑԻՆՎԵՐԸ

1936

№3

„თებთებკალი“

საქ. პ. ლ. კ. კ. ცეკასა და საქ. განსახკომ-
ვის ერთთვიური ორგანო

№ 3

მ ა რ ტ ი 1936 წ.

წელიწადი 82-10

საქ. კ. კ. (ბ) ც. კ-ის გამ. „კომუნისტ-
რედაქციის მისამართი: გრიბოედოვის ქ. № 34,
ტელ. №-3-02-61

შ ი ნ ა რ ს ი

1. ანკეტის შევსება (ლექსი) — ირ. აბაშიძისა	1
2. მონადირე მელია — ბორის ჩხეიძისა	2
3. ნორჩ თაობას (ლექსი) — სანდრო ეულისა	5
4. სტუმრაობა — ირ. ევდოშვილისა	6
5. ვანოს ნატერა (ლექსი) — სანდრო შანშიაშვილისა	10
6. თინას დღე (ლექსი) — იასაშანიასა	10
7. პარილის აკვანში — როდიონ ქორქიასი	11
8. ძველი ამბავი — ეკ. გაბაშვილისა	15
9. ბუნგლიას ერთგულება — დავ. შამათავასი	18
10. ავთანდილ ბრძენი — ნიკ. ლორთქიფანიძისა	20
11. პატარა მუსიკოსი — თარგმნილი გერმანულიდან ან. აფაქიძის მიერ	23
12. თევზი-ბურთი — შ. თაბუკაშვილისა	24
13. შეიძლება თუ არა ჯინქრიდან ტანისამოსის შეკერვა — შ. თ.	24
14. სიკრულის მსხვერპლი (იგავი) — გ. ლომთათიძისა	ყდის მე-3-გვ.
15. გასართობი	ყდის მე-4-გვ.

ქურნალი გაფორმებულია მხატ. ი. ქოქიაშვილის და დ. ნაცვლი-
შვილის მიერ.

პ/მგ. რედაქტორი ბაბო ხაზინაშვილი პ/მგ. მდივანი ლ. ხიზინაძე

დაეხმარა გური (ძინც იუენენ მოკეთები):

ინგარი,
თებერვალი...
დაუთვალა თვეები.
თინანს სულ არ მოეწონა
სახელები იმათი;
— იქნებ მარტში დაიბადა,
კაინსენე, თინათინ!
მარტში?

დედას ხასიათი
მუდამ კარგი ბქეს და ჰქონდა
— მარტში? აბა ჩემი დედა
მარტში დაიბადებოდა?!
ჰო, დანსწერე! მართლა, მართლა,
მომავონდა ასლა ძინც:
ჩემი დედა დაიბადა
ცხრანას ცხრა წლის ჰირველ ძინცს!

ირ. აბაშიძე

მონღირუ მერია

(ვუძღვნი ჩემს პატარა მეგობრებს ლეილა და ვალოდია-წითლანაძეებს)

I

ზაფხულში მელია თავს მზარეულზე უკეთ გრძნობდა: თვითონაც უხვად ჭამდა და შეიღობისათვისაც ბლომად მიჰქონდა სიროსი ნანადირევი.

ყოველ ბურღში და ბუჩქში ჰინკრაქის, შაშვისა და ბელურის ბუღეს პოულობდა.

თბილი წვიმის შემდეგ, ტყესა და მინდორში გემრიელი სოკო იშოვებოდა. ერთხელ თითო გოჭს მოასწრო და გაგვდა, მგორვეჯერ, მდინარეზე, წისქვილის სათავეში, იხვისა და ბატის ჭუჭულებს გაავლო მუსრი.

სოფელს ახლოსაც არ ეკარებოდა, ხიფათს ერიდებოდა.

არაფრად ებიტნაებოდა ძაღლების, ყვეფა და შონადირის თოფის გრიალი.

თავისუფლად დაძვრებოდა ტყესა და მინდორში. შეიღები დაზარდა. ავვისტოში მწყურებსა და ბარტყებზე ნადირობაში დაგემა და გიო მძინარაშვილის მწიფე ყურძენშიდაც მიიპატივა.

როცა შეამჩნია ახლა ჩემი შეიღები თავის თავს თვითონ მოუვლიანო, შუალამისის სიროს მახლობლად მიატოვა ისინი და შორს გადაიკარგა.

II

ზამთარმაც იღარ დააყოვნა. ქვენა ქარი ამოვარდა. ქვენახშირის ბოლოვით შავი და სქელი ღრუბლები ამოცრა ლურჯ ცას. ჯერ წვიმით იჯერა გული, მერე ისეთი თოვა და ნამქერი დაახვია, რომ მკლია ყოველ წამს ისინჯავდა თავის გერმასავით რბილსა და თბილ ჭურჭს:

— აცა, სიცოვემ არ გაატანოს და არ გამყინოსო.

გაქირვების დღე დაუდგა მეოთხის. მინდორსა და ტყეში ჩიტისა და ჰინკრაქის ერთი ფრთაც იღარ ინძრეოდა.

ჩხიკვები ხის კენწეროებზე ისხდენ და აბეზარად ჩხაოდენ. ჩხართეები ფითრს შესევოდენ ბაღეში და შაშვებსაც თავი ხურმისა, კურკანტელისა და სუროსათვის შეეფარებიათ.

მაგრამ მოსვენება არ დასცალდა.
 გიო მძინარაშვილი მეძებრით კვლადავალ
 გამოსდგომოდა. გათენებული იყო, როცა წარ-
 ბა მეძებარი თბილად და მამლრად მოსვენებულ
 მელიას თავს წაადგა და გიომაც დასჭყვილა.
 გულგახეთქილი მელია წამოვიარდა სრროდან,
 გადაველო თავს ბუჩქს და გაიქცა თოვლზე.
 გიოსაც ეს უნდოდა. წამოუწოჭა, დაუმიზნა,
 და თოვმაც იჭყქა.

მელიას ნეკნებში მოხედა ერთი მუქა სიფიანტი.
 მომაკვდავს წარბა სწედა ყელში და მკვდარი
 ჭურღი გაფუდა. მელია ჯერ კიდევ ცოცხალი
 იყო, როცა გიომ მას უკანა ფეხში ხელი მიატა-
 ნა, პაერში აიკაცა, შეატრიალა, ზურგსა და
 კუდზე ხელი გადაუსვა და ჭურჭი მოიწონა.
 შინ რომ მიიტანეს, ტყავი გააძერგეს, მარილი
 დააყარეს, ზოლო ლეში სოფლის განაპირად
 ერთ ღიდ ორმოში გადაავდეს.

გორის ჩხიძე

ნორჩ თაობას

ეოველ წელიწადს
 ახალ-ახალს
 ვუთხზავთ სიმღერას
 მის მწიურ სახელს,
 ვეველგან ნაქებს,
 ვეველგან სანატრელს!
 ეოველ წელიწადს
 მისგან ვისმენთ
 მოწოდების ხმას,—
 მისი სახელი,
 ვით მზე, ვეველგან
 წვდებ, ანათებს!

ლეზინის დროძეს
 ზეენ არ დავხრით,
 დროძეს ცუცხლისფერს!
 ნორჩო თაობაზე,
 სმენა იუოს
 ვეველა ქვეუნიდან!
 სანამ თქტომბრის
 მზე სხივებსა
 ვეველგან არ მოფენს,—
 მოვევლით დასხმას
 მოსისსლე მტრის ბანაკებიდან.

სანდრო ეული

სკყბრობა

(იხ. ევლოშვილის გამოაქვეყნებული მოთხრობა)

— დღეს ბაზარში უნდა წავიდე, აბა, ჭკვიანად იყავით, არ იგიეთო. ვინც ჭკვიანად იქნება, სათამაშოს მოეუტან, ვინც არ იქნება ჭკვიანად ცარიელი დარჩება, — გამოაცხადა ფეფომ საუზმის შემდეგ და შეუდგა ტანისამოსის ჩაცმას.

— დედიჯან, შენ გენაცვალე, ერთი იი... დიდი ბურთი მომიტანე. — შეეხვეწა კოლა და ხელეებით ანიშნა, როგორი დიდი ბურთიც უნდა მოეტანა.

— შე, დედიკო, ერთი კაი ყაყლიყო მიყიდე, აი ასე რო ყივის ხოლმე: ყიი — ყლი — ყოო! ყიი — ყლი — ყოო! — გააჯავრა რამდენჯერმე მამალს მარიკომ და, რომ კარგად მიხვედრილიყო დედა, როგორ მამალსაც ეუბნებოდა, ამიტომ აიფხორა, თითის წვერებზე დადგა და ხელები გვერდებზე დაიტკაბუნა მამლის ფრთებზე.

— შე ვაშლები მინდა, წიითელი, წიითელი, და თეთრი ვაშლები, მომიტან, დედი? — შეეკითხა ხეყნით თვის მზრივ ყველაზე პატარა ქეთოს, რომელსაც მესასხელად დედა ნებიერას ეძახოდა.

— ყველას აგისრულებთ თხოვნას: კოლას ბურთის მოეუტან, მარიკოს მამალს, შენ, ჩემო ნებიერავ, წითელ-წითელ და თეთრ ვაშლებს, მაგრამ თქვენც პირობა მომეცით, რომ ჭკვიანად იქნებით და არ იგიეებთ!

— არა, არა, არ ვიგიეებთ! — ერთხვად შესძახა ყველამ და ნიშნად იმისა, რომ მართლაც ჭკვიანად იქნებოდნენ, ყველანი სავარძელზე ჩამოსხდნენ და გაჩუმდნენ.

— მამ შემიღობით, მშვიდობით, და აბა პა,

ირაკლიონ ევლოშვილი
(1873—1916)

პირობა კი არ დაარღვიეთ, — კიდევ განუმეორათ დედამ და ვასწია ბაზრისკენ.

ოთახში ერთხანს სინთუმე ჩამოეარდა. კოლა სავარძელს ზურგით ისე მიეყრდნო, თითქოს დაძინებდას აპირებდა, მარიკომ გულ-ხელი დაიკრიბა და მოწიწებით მიაშტერა თვალები კედლის ერთ ადგილს, მხოლოდ ნებიერამ ვერ მოასვენა ფეხები და ხან ერთს აიქნევდა მაღლა, ხან მეორეს.

— შენ, ეი, ნებიერ, ჭკვიანად იყავ, თორემ დედა ვაშლებს აღარ მოგიტანს, — დაარიგა დინჯად კოლამ.

— შე კი ჭკვიანადა ვარ და თქვენ როგორც გსურდეთ, ისე იგიეთო, — ჩაილაპარაკა მარიკომაც და სიჭკვიანის ნიშნად კისერი ისე გადახარა გვერდზე, რომ თითქმის მხარს დაახრინა თავი.

— ერთი, ორი, სამი, ხუთი, ოთხი, რვა... — თელიდა ნებიერა და აბარტყუნება ფეხებს სავარძელზე.

— ქვიანად-მეთქი, არ გესმის? — ახლა კი ცოტა შეუტია კოლამ ნებიერას.

— რა გაუგონარია, ღმერთო, არავის სიტყვა არ ესმის! — წააქეზა ეშმაკურად მარიკომ გაგული-სებული კოლა.

— ერთი, სამი, რვა, — აღარ იშლიდა მინც თავისას ნებიერა და სავარძელზე ფეხების ბარტყუ-ნით თელიდა წარამარა.

— გაჩუმი-მეთქი, ნებიერ! — დაუყვირა გულ-მოსულმა კოლამ, გადმოხტა სავარძლიდან და ისეთი შეანძრია ნებიერა, რომ იმან ძირს ტყავა-ნი მოიღო და ღრილილი მორათო.

— რათ ატირე, შა, რათ? მოიცა, დედას ვუთ-ხრა, მოიცა, ერთი, დედა მოვიდეს... — მიქეო-შავა ახლა-კი მარიკო ნებიერას, ჩამოვიდა სავარ-ძლიდან და აღერსით ააყენა.

ნებიერა მინც არ ცხრება, ის უფრო უმა-ტებს ტირილს.

— სუ, გენაცვალე, სუ, ნებიერ, ნუ ტირი, მე ისე გეუბრე, — მოუაღერსა კოლამ, რადგან იგრმნო თავისი დანაშაული და რამდენჯერმე გადაკოცნა დაიკო.

ნებიერა მინც სლუსსლუსებდა.

— იცი, კოლა, მოდი ცოტა მურაბა ვაჭამოთ, შა, ნებიერას! დაწმენება, ცოტა, ძალიან ცოტა...

— მერე, დედა ხომ... — აღარ დაათვა კოლამ და ყოყმანით თავი მოიხუნა.

— დედას ვუთხრათ ნებიერას უნდოდათქო, შოო, ხომ გინდა მურაბა, ნებიერ, შა, ხომ გინ-და? — შეეკითხა ცბიერად მარიკო მტირალა ნე-ბიერას.

— მულაბა მინდაა... — უპასუხა ტირილითვე ნებიერამ და თან ცრემლების წმენდა დაიწყო ხელით, რომ კარგად დაენახა, მართლა მურაბას სთავაზობდნენ თუ არა.

— მე ვერ აწვევდები თაროს, ღმერთმანი, თორემ ჩამოვიღებდი; გუშინაც, გუშინაც მივდეგი სკამი, მაგრამ ვერ შეგწვდი, — მოიჩივლა მარიკომ, თით-ქოს ამით ეუბნებოდა კოლას, რომ მას ჩამოვლო მურაბა თაროდან.

— მე კი არ ვიცი, რომ შენ ვერ შესწვდები. აბა, შენ როგორ შეწვდები, აი რამდენით დაბა-ლი ხარ ჩემზე, — მიეტოლა მხრით კოლა მარი-

კოს. მათ გვერდზე ნებიერა ამოუდგა და ფრჩხილებზე შედგამით ცდილობდა კრეტა კრეტა ლი გამოჩენილიყო, ვიდრე ნამდვილად იყო.

— აბა, მაშ შენ შესწვდი, შა, აბა შესწვდი, თუ ბიჭი ხარ! — წააქეზა კიდევ მარიკომ კოლა.

— აბა სესწვდი, შა, აბა სესწვდი, — ტიტინებ-და ნებიერაც, რომელსაც მურაბის ხსენებაზე მთლად გადაავიწყდა ტირილი და სავარძლიდან გადმოვარდა.

— აი თუ ვერ შევსწვდები, აბა ნახავ, თუ ვერ შევსწვდები, — დაიქადა კოლამ, მიიღვა თაროს-თან სკამი და ციყვივით ახტა ზედა. მარიკოსაც და ნებიერასაც ხომ სწორედ ეს უნდოდათ. ისინი თვალეზბადეცებულნი უყურებდნენ მალ-ლა და ელოდნენ, როდის გადმოვიდებდა კოლა მურაბის ქილას. როგორც იყო, დასძლია კოლამ

ქილა, მშობიარია თავისკენ, წაელოთ ორივე ხელი და ფრთხილად დაუშვა პირდაპირ მაგიდაზე. ერთ წუთს ყველანი ქილის გარშემო ვაჩნდნენ. ახლა მხოლოდ თავის მოხდა-ლა უნდოდა ქილას, და მურაბა უკვე მათ ხელში იყო.

— იცი, კოლა, მოდი, სტუმრება ვითამა-შოთ, შა, — უჩინა მარიკომ კოლას, რომელიც გაჩქარებით უშვებდა ქილის პირზე მოხლარ-თულ ბაწარს.

— ძალიან კარგი, ვითამაშოთ, — დაეთანხმა კოლა, მაგრამ ეს წინადადება მასზე უფრო ძა-ლიან ნებიერას გაუხარდა.

— ვითამასოთ, ვითამასოთ, — ატყდა ნებიერა და თან სავარძელზე ქანაობდა აქეთ-იქით.

— აი, მე ვითომც დედა ვარ, თქვენ ვითომც სტუმრები ბრძანდებით, ვითომ ჩემთან სტუმ-რად მომბრძანდით.

— კარგი, ძალიან კარგი, მერე? — დაეთანხმა კოლა; რომელსაც დაიას რჩევა, ცოტა არ იყოს, კუთაში მოუვიდა.

— ვითომ მე გვაბრძობით, თქვენც უსხდებით მაგიდას და მიირთმევთ მურაბას.

— კარგია, ღმერთმანი, კარგად მოიგონე, ჰა, დაგვაბრძობე, რალა, რალას უყურებ?!

— არა, ჯერ მოიცათ, ჯერ თქვენ გარეთ გადით, მე თქვენს მოვამზადებ, მერე დავიძახებთ: „მობრძანდით, ბატონებო, დაბრძანდით, ქალბატონებო, მურაბაზე მეწვიეთ, ბილი მიირთვით!“ — და თქვენც მოხვალთ; ჰა, გადით რალა, გარეთ! — დაითხოვა ჯერჯერობით სტუმრები მარიკომ და თვითონ თქვენს თვალღებებს შეუღდა.

მაგრამ აქ, ცოტა არ იყოს, ნებიერა გაგიყვანა და არ უნდოდა მურაბის ქილის მოშორება, კოლამ, როგორც იყო, ძალისხმავად გაიყვანა გარეთ და აუხსნა, რომ სტუმრობა ასე უნდა, რომ ისინი სტუმრები იყვნენ და მარიკო კი მასპინძელი.

— მობრძანდით, ბატონებო! — გაისმა ცოტახნის შემდეგ მარიკოს ხმა. მაგრამ მას უკვე პირი საესე ჰქონდა მურაბით და სტუმრებს რიგიანად ვეღარ ებატოჯებოდა, — მობრძანდით, აი, ბატონო, თქვენ აქ დაბრძანდით, — მიუღდა სავარძელი კოლას მაგიდასთან. — თქვენც აქ, ქალბატონო ნებიერ, — მოუსვა კოლას ნებიერა გვერდზე და მე კი, აი აქ, — თვითონ მარიკო ყველაზე ახლოს მიუჯდა მურაბის ქილას.

— მიირთვით, გეთყავთ, მშვენიერი მურაბაა, საგანგებო რამეა, თქვენმა მზემ.

— კალგია, კალგია... — ტიტინებდა ნეპიერა და ხელი და კოვზი ერთად მიჰქონდა პირისკენ.

— დიხ, მშვენიერია, მშვენიერია, ქალბატონო მარიკო, როგორა ბრძანდებით?

— ჰე, მაგრე არ უნდა, კოლა. ეგ წელანვე უნდა გეკითხა, როცა შემოხველი, სტუმრებმა ისე იციან. ჯერ პირველად მოიკითხავენ ხოლმე და მერე მურაბას ქამენ.

— ქამენ კი არა, მიირთმევენ-თქო, — გაუწორა კოლამაც შეტომა თავის მხრივ.

— მიილთმევენ, მიილთმევენ, — ტიტინებს ნეპიერა და იმდენს პირში არ იღებს მურაბას, რამდენსაც ნიკაპსა და ცხვირზე ისვამს.

ცოტა ხნის შემდეგ სამივენი გააუშდენ, ოთახში მხოლოდ ტუჩების წაკაპწკუპი და კოვზ-თევზის წაკარუნელი ისმოდა. ხანდახან რომელიმე სტუმართაგანი ან თვით მასპინძელი მძიმედ ამოისუნთქავდა ხოლმე, მოითქვამდა სულს, რომ ხელმეორედ შესდგომოდა თავის საქმეს. მურაბის ქილა კი ნელნელა იწყვედა ძირს.

— მიაუ, მიაუ! — შემოეხზაურათ ამ დროს კატუნაც კარებიდან და აღარ დააცადა მასპინძლის მიპატოეებას; ის თავისით ახტა მაგიდაზე.

— მიირთვი, ეკატერინე, ქალო, მიირთვი მურაბა, — შესთავაზა კოვზით მურაბა მარიკომ, მაგრამ სტუმარს არ მოეწონა, სუფრას თვალები მიმოავლო უწყაყოფილოდ და პირი გვერდზე მიიბრუნა.

სად იყო და სად არა, კოლას გვერდზე კულ-

ჭიკინა პაწია ძალიერ განჩნდა. მან ცხვირი მალ-
ლა ასწია, კული აქეთ-იქით გადავად-ვადმოავლო
და, რადგანაც არც მისი სასუნსლაფი აღმოჩნდა
სუფრაზე, უკმაყოფილოდ შეხვდა კოლას.

— მიირთვიტ, ბატონებო, მიწუნებტ სუფრას
თუ რა არის? — სთავაზობდა მარიკო-ახლად შგსწ-
რებულ სტუმრებს და მათერ გაშვერილ მურა-
ბით საესე კოვხს თავის პირისკერ ამრუნებდა.

— მიილთვიტ, მიილთვიტ, გენაცვატ, — შესთავა-
ზა ნებიერამაც კატა-ქალბატონს და მურაბიანი
ცხვირი წაუსვა გაწითლებულ ცხვირზე. კატა-
ქალბატონი უკმაყოფილოდ დაიღმიჭა, ენით
მიილოკ-მიილოკა ტუჩები და შემდეგ ფეხებით
ულვაშების წმენდა დაიწყო. მაგრამ მისი თეთ-
რი ლოყები მურაბით წითლად შეიღება, და
თათები ულვაშებზე ეწებებოდა.

მარიკა სიცილისგან კინაღამ სავარძლიდან
გაღმოვარდა, კლა ცდილობდა როგორმე პირი
გაედლებინებინა კულჭიკინასათვის, რომ მურაბა
ჩაედდა შიგ, კულჭიკინა კი წკმუტუნებდა, ხტო-
და, იყფებოდა. ნებიერა ტაში-ტაშს ცემდა და
თავის „მიილთვის“ გაიძახოდა კაკაკივიტ. ამ
დროს კარებიდან ფეხის ხმა მოისმა,

— მობრძანდით, ქალბატონო დარიკო, მობრ-
ძანდით, მურაბაზე დაგვეწვიტ, — წამოხტა მა-
რიკო სავარძლიდან და გაქანდა კარებისაკერ,
რომ თავის ღობილ დარიკოსათვის კარები გა-
ეხსნა, მაგრამ ამ დროს უკვე გაიღო კარები და
დარიკოს მაგიერ მათი დედა ფეფო შემოვიდა
ნაყიდ ნიეთებით ხელში.

— ჰეი, თქვე სამაგლებო, თქვე დაუდევარნო,
მე ვიცი თქვენი... მოიცადეთ, ერთი! — ჯავრობ-
და და იმუტრებოდა ფეფო, ნაყიდ ნიეთებით
ხელში მაგიდასთან გაჩერებული.

— მიილთვი, დედი, მულაბა, მიილთვი, — ევა-
ტიებოდა ნებიერა დედას და კაბის კალთაზე
სწევდა მას მურაბისაკერ. ნებიერა ცას ეწვოდა
სიხარულიტ, რომ მურაბაზე დედაც დაპატიყა.

— დახედოტ, ერთი, რა უქნიატ ამსამაგლებს, —
და გაჯავრებულმა ფეფომ ხელები გაშალა.
ნიეთები ძირს ჩამოვარდა. მარიკომ მამალს სტა-
ცა ხელი და შვირე ოთახში გაკუნტულდა. ბურ-
თით ხელში მას კოლა დაედევნა. პირმოსერი-
ლი კატა შექანოდა საკოდავის ხმით, კულჭი-
კინა კი პირს-იწმენდა ენით და გარეთ ყრიდა
ბალისძალიდ პირში ჩაყრილ მურაბას.

— ეს რა ამბავია, თქვენი ჰირიმიე! — იმეორებ-
და ხელებგაშლილი ფეფო და ათვალიერებ-
და არეულ-დარეულ ოთახს.

— მიილთვი, დედი, მიილთვი, სტუმლოაბაა, —
ეკიდებოდა კაბის კალთაზე ნებიერა დედას
და სწევდა მაგიდასაკერ, რომ იმასაც სტუმრაო-
ბა ეთამაშნა.

იროდონ ევღოშვილი

ერთი მალე გავიზარდო,
აღარ ვიყო ბავშვი;
გავხდე, როგორც მამაჩემი,
ლონეც მქონდეს მკლავში!
ქარხანაში გავუვებოდი
დილით ადრე მუშებს,
გავძართავდი დიდს მანქანას,
ბოლს რომ მაღლა უშვებს.
შეჯობრშიაც გავიწვევდი
სიკოს, ვახტანგს, ჯიბოს,
ნახაიდი, ვინც მიიღებდა
ჩვენში პირველ ჯილდოს!

სანდრო შანშიაშვილი

თინას დღე

თინა თვალებს გაახელს—
და შჩის გაეცინება.
შვილი ღხენით აღგება,
აღარ დაეძინება.
ნელა იცვამს ტანსაცმელს,
ჯერ სკოლა არ აჩაოებს,
შემდეგ რუსას ეწვევა,
საბანს გადააფარებს.
ხან უცინის პალიკოს
და სიმღერით ერთობა.
ხშირად ისმის იშისი
დაძახილი ეხოდან,

ხშირად გამოიქცევა,
თუმცა აღარ სცალიან,
როცა დედის აღერის
მოუნდება ძალიან.
დედას გადაეხვევა,
მერე წაცუხტულდება.
სალამოზე დაღლილი
უკვე სახლში ბრუნდება;
ივანშემებს და დაწვება,
ტკბილად დაეძინება.
სანამ დილის რიჟოაქზე
მზეს არ გაეცინება.

იასამანი.

ფსკერზე იდამიანების ზღვა.
კიდე და კიდე მოატარა
თეთრი თვალები, და წამო-
ვიდა ტყვიის სეტყვა, მაგ-
რამ რაულემიციის პირველი
ათასეულები უკვე მკვეთ-
ნენ პერეკოპის სანგრებს.

მირბიან დანარჩენი ათა-
სეულებიც... მირბის პა-
ტარა მხედარიც, მისმა რაზმ-
მა გრიგალივით გადაიარა
ზღვის ფსკერი... მათე ზალკა
უკვე ნაპირზე დგას და
ხმალს იქნევს. მამაცადა პა-
ტარა მხედარი. აი, თავდება სივანში. საცა პა-
ტარა მხედარი ამოვარდება კაეინ ნაპირზე და
ეცემა შტერს. მაგრად უჭირავს შაშხანა. დილია
შაშხანა, პატარა მხედარი, მაგრამ...

— ურააა! — მოისმა პერეკოპიდან.
უკვე ნაპირთან იწვილა ტყვიამ.
— ვაიმე!

ეს ამოძახილი არავის სმენია. ის შეწყდა ტყვი-
ასთან ერთად. წამოსკდა სისხლი გულისპირს. პა-
ტარა მეომარმა ხელი მიიკრა მკერდთან, შეჩერ-
და... რა რბილია ეს მიწა... და რა მაგრად ებ-
ლაუქება პატარა მეომარს... სულ დაბლა, დაბ-
ლა მიიწვეს მეომარი, მაინც არ გაუშვა ხელი-
დან თოფი. მუხლამდის რომ ჩაეფლო, ტანზე
მიიკრა თოფი, მარცხენა ხელი კი ისევ გულ-
თან ჰქონდა. ნელა მიეშვა მარილიან მიწაზე.

მარილიანი მიწა აკვანით დაირწა, ჩაიხუტა
პატარა მეომარი. მხოლოდ მკერდი ღია მოჩანს.
— ურააა! — მოისმა პერეკოპიდან.

— ჩვენების ხმა — გაუელვა პატარას, — მაშ
გავიძარჯვეთ? ეხ, ნეტავ შემძლოს ადგომა! ენა-
ხალი ფრუნჯეს... მერე დედას ვეტყვი, ფრუნჯე
ენახე-მეთქი... და წარმოუდგა შორეული დედა.

— დედიკო, დედიკო! ერთი დამანახეა შე-
ნი თავი... მწყურია, ოხ, როგორ მწყურია...
მცივა, დედიკო...

მარილის აკვანი ისევ ქანაობს. კისრამდის
ჩაითრია პატარა.

— ურააა! — ისმის პერეკოპიდან.
— აშხანაგებო, რომ ვერ მოვალ პერეკოპ-
ზე? ე...ებს! — და ცრემლებმა ჩამოხანეს მარილი-
ანი სახე.

შორს, ცაზე, წამოაღდა დილა.
— ურააა! — გრილგებს პერეკოპი.
— ურააა! — შესძახა პატარამაც და...
მარილიანმა აკვანმა არტახები შეუკრა.
პერეკოპზე იდგა წითელი დილა.

4

ის იწვა მარილის აკვანში ხუთმეტ წელიწადს.
1935 წლის შემოდგომაზე ქარიშხალმა
კვლავ გარეკა სივანში.

მოხუცი მეთევზე თევზს ეძებდა სივანის ფსკერზე.
უკვე შაშხანის ლულას წააწყდა. შეიანძრია,
ვერ ამოიღო. გათხარა მიწა — შაშხანასთან იწვა
პატარა მეომარი.

იგი იწვა კისერმოღერებული, თითქოს ვილაქას
უძახისო. დაჭრილ გულთან ხელი მიედო. მკერდ-
ზე შემზმარა სისხლი. პატარა მეომარი ისე იყო,
თითქოს გულში დაწვოა. მარილს შეენახა იგი.
რა ჰქვია მას?

ვინ იცის!
ქვეშეები გუგუნებდა, მისი კუბო რომ მი-
ჰქონდათ.

კუბოს მისდევნ ბეშეები თაიგულებით.
თბილი იყო შემოდგომის დღე. ქარზე ირხე-
ოდა წითელი დროშების ტყე, და ნელა დუ-
დუნებდა სივანე. უკანასკნელ ნანას უმღერდა
შვილობილს, ხუთმეტი წელიწადი რომ ჰყავდა
ჩაკრული მარილის აკვანში.

ის იწვა კუბოში შაშხანასთან ერთად.
ბეშეები ესროდნ ცრემლიან ყვავილებს.
და იქ, სადაც შემზმარიყო სისხლი, ბზი-
ნავდა წითელი დროშის ორდენი.

როდინო კორძია

1) ურა (რუს.) — ვაშა.

— აბა, შე კაცო, დამეხმარე, საჩქაროდ დი-
ქირე მეგრულა დედალი, პატარა თეთრი ყვინ-
ჩილა და დაკალი, წყალი მზად მაქვს და
გავბტყვნი. დღეს შაბათია, ხვალ მღვდელი იქ-
ნება მწირველი საყდარში და ბაღანას დააწყა-
ლობებს, პარაკლისისთვის ერთი-ორი თეთრი
ამაზიც ვაანადგე.

მე დავაცხობ ჰადებს, ხაჭაპურს, ამოვიღებ კინტ
ყველს. ცოტაოდენ ღვინოს, არაყს და ბინდი-
სას უნდა წავიდეთ ეკლესიაზე. დამე ვუთოთ
წმინდა ხატს, ვენაცვალე იმის მადლს და ძლიე-
რებას! პორფირე ამბობს: ათასი მაგისტანა გაუ-
კურნავს და შენ ავადმყოფსაც უშალ ფეხზე
დააყენებო.

— რაებს ამბობ, დედაკაცო, — შეგვეყირა მა-
მამ, — რა დროს ეკლესიაზე სიარულია, ბალი
სავსეა მოსავლით! დამე რომ თავი დაეანებოთ,
ხომ მტერი სულ გავგივლიჯავს ყველაფერს, სა-
ქონელს შემოუშვებს, ამოვავადებენ ერთიანად.

— სუ, სუ, შე ურჯულო, შენი, ნუ აწყუ-
ნიებ წმ. გიორგის! შე უკვე შევეყვდრე ბაღანა,
შევეუთქვი ხლება ხატს და პარაკლისი... ახლა
ლაპარაკი აღარ შეიძლება წაიდ ჩქარა, რაც
გითხარი ვაკეთე, არ შევეშალოს. ხომ იცი
მეგრულა ლურჯი დედალი, პატარა ყვინჩილა
არ გავგექცეს. სახლს ბაბუას მოუყენებ, მეზობ-
ლებს შევეხეყებები ყური აქეთ ჰქონდეთ ღამით
და დღიანად აღრიანად შენც ჩამოხვალ, — მიაკო-
ლა თან დედამ გაბუტულ მამას.

ბინდისას ყველაფერი უკვე მზად იყო. ხურ-
ჯინი ჩალაგებულნი, კალათა სავსე ხილით, კვერ-
ცხებით, ზემოდან დაბრაწული ხაჭაპურები ეწყო.

ახლა მე ამაყენეს, თბილად გამახვილებს და
და რა არ ჩამაცემს — დედის კურტკა, წინასწარ
ლი ჩოხა, თავზე შალის ჩაბლახი ისე წამაყვს,
რომ თვალეზილა მიჩანდა გზის დასანახად და
აქეთ-იქით შემბღვენ დედა და მამა. მალლა გო-
რაზე დგას ჩვენი საყდარი და ძლიეძლიეობით
ამათრიეს. ხურჯინი, დოქი, კალათა ხომ ისეთი
ძიძიმე იყო უთუოდ, რომ მამა სულ ხენეშოდა,
დედას უჩიოდა: რაზე მომკალ ამხელა კაცი, ამო-
დენა ბარგის ზიდვა ერთი ღამისათვის ვის გაუ-
გონიაო.

პორფილე დიკონი კარგა მანძილზე მოგვე-
გება. მამაჩემს ხურჯინი ჩამოართვა, დედას კა-
ლათი და ტუნძკულითა და მასლაათით გავვიძლე-
წინ. პირდაპირ ეკლესიაში შევეყვანა. იქ უკვე
ბნელოდა და დიდ შანდალში, ხატის წინ, პა-
ტარა ნაშწივი წმინდა სანთელი ოდნავ ანათებდა
ფართე ხატს. წმ. გიორგი მარტო თეთრ ცხენ-
ზე იჯდა, ხელში დიდი გრძელი შუბი ეჭირა და
დედამიწაზე ამ შუბის წვერით რალაკა უშევე-
ლებელი ეშაბი გავჰყლიტა. მუ უკვე დიდი
სიცხე მქონდა, თვალეზი მებღიტებოდა, გუნე-
ბა მერეოდა, ჩემ თვალში თითქო თეთრი ცხე-
ნი ხატიდან ვადმოფერენას აპირებდა, შავი ფრთებ-
გაშლილი ეშაბი წითელი გამოვადებული ენით
მემუქტებოდა. დავტორტმანდი, კინალამ წვაიქე-
ციო, პორფირემ საჩქაროდ დამიკავა, — ილოკყო,
ჩამომძახა, შევეყვდრე ხატს გიწყალობოს, მო-
გარჩინოსო. მერე თავის ხელით დამაჩოქა ხატის
წინ და ტრაპეზიდან საჩქაროდ ნაკურთხი წყა-
ლი გამოიტანა, მასხურა თავზე, პირზე, ცოტაც
ჩამაყლაპა, მომასულიერა და მერე დედის დახ-
მარებით ეკლესიის კედელთან გაშლილ ლო-
გინში ჩამაწვიანეს.

დედა და მამა ეახშმის სამზადისს შეუდგენ,
პორფილე ყველაფერში შეველოდა. ოხუნჯობ-
და რალაკ-რალაკებს, აცინებდა ამით, თითონაც
იცინოდა. აქებდა ღვინოს, არაყს, — შე ჭლოო,
რაზე გავისუქებია ეს დედალი, ვინ იცის, ოჯა-
ხის სარჩოს სულ მავას აყრიდი პირში...

ჩამეძინა თუ ბურანში ვიყავ — არ ვიცი. ხან-
დახან მესმოდა პორფილეს სიტყვები: წახდა დრო,
წახდა. ადამიანმა ხელი აიღო ხატზე, ჯვარზე.
ნათესაობა აღარავის სწამს, თავისას და სხვისას
აღარ არჩევენ. ჯოჯობნით გამზადებულია ცოდ-
ვილთათვის, ღმერთი განრისხებულია [და მოვა

მორღდ მოსვლა. ცოდვილნი წავლენ მარცხნივ,
უცოდველნი მარჯვნივ.

ღედა და მამა ფეხზე იდგენ, პორფილეს ხელ-
ში ეჭირა დიდი, ღედისაგან დილას ჩამოჭრილი
სანთელი და ჩემ ლოგინთან ახლო კედელზე
დახატულ ჯოჯოხეთის სურათს უჩვენებდა: აი,
ხედავთ, ეს უფროსი ეშმაკია. ხედავთ — თვალე-
ბიდან, პირიდან ცეცხლსა ყრის, ცეცხლმოკი-
ლებული ცოცხით ერეკება ცოდვილებს აღუ-
ლებელ კუბრში ჩასაყრელად...

ღედაჩემი ტიროდა, გულში ხელს იცემდა,
მამა პირჯვარს იწერდა, კვნესოდა...

უცებ გამოფიხილდი. თავა ტყვილით მისკდე-
ბოდა, სიცხისაგან ვიწოდი, გული მიკანკალე-
და, მეგონა ეკედები მეთქი და ზეზე წამოვბტი:
„მიშველეთ, მიშველეთ, ეკედები, წყალი მა-
სეთი!“ ეყვიროდი და ისე მომჩვენა, ვითომ
ეშმაკები, რქიანი, კუდიანი ეშმაკები დახტოდნენ,
ღედ-მამას მიერეკებოდნენ, და დავერეე მათ სა-
შველად, ხელების ქნევით, წვიღლ-წვიღლით...

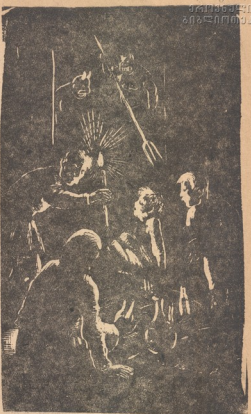
პორფილეს შიშით სანთელი გაუვარდა ხელი-
დან და საშინელი სიბზვლე [მოედო საყდარს.
ახლა ჩემ კივილს ღედ-მამის კივილიც მიემატა
და მართლა ჯოჯოხეთი გაჩნდა, ყველანი ვადარ-
რეულელებით დავრბოდით, ერთმანეთს ვეძებ-
დით... თავით ფეხებამდის ოფლი გამდიოდა და
თანდათან გონებაზე მოედლიოდი, მაგრამ ეშმაკე-
ბი კი არ შტოდებოდნენ.

როდის-როდის, კვლავ სანთელი ანთო პორ-
ფილემ და გამწყრალი, განრისხებული დამეტა-
კა, წამავლო ხელი და ლოგინში ჩამავდო.

— რაი დაგემართა, შე უგუნურო, არ გინა-
ხავს ჩვენ საყდრის კედელზე რომ ეშმაკები ხა-
ტია?! არ ვაგიგონია, რომ ეგ ჯოჯოხეთის სუ-
რათია?! რად გადირიე, რად ჩაგვაშხამე ყველა-
ფერი, ფული, შენ კაცობას!

გაეჩუმდი, ხმა ჩამიწყდა, თვალეები დავეხუტე,
მაგრამ მისაქეთია დამჩემდა ეს რალაცა უბედუ-
რება, გადარევა. როცა სიცხეს მომცემს, ან
თუ შემეშინდება რისამე, ასთე ავუვირდები,
დავრბი, ეტირი, ხელებს ეიჭევე, ეშმაკებს ვებ-
რძვი ვითომ და მერე ძირს დავვარდები და გაე-
შეშვები.

ბევრი იკითხეს ჩვენებმა, ბევრ სხვა ხატსა და
ჯვარში შლოცეს, შემილოცეს, მთლად გადაე-
გენ ჩემ ეჭირობას, მაგრამ საშველი არ მომეცა.

მერე აქეთ-იქიდან გვირჩიეს: ქალაქში წაი-
ყვანეთ ბიძასთან, იქ ათასი სხვადასხვა ექიმი და
ჯადოსანია და იქ უფრო მოარჩენენო... მაგ-
რამ, როგორც ჩანს, ჩემი საშველი არსად
არის... — და კვლავ საშინელი ტირილი ამოუშვა
ნიკოიამ: „ვიამე, ვიამე, ღედი, ღედი, სადა ხარ,
სად? მიშველე, შენ კალთას შემავარე!“

ამ დროს ლოკვიდან მოსული ბებიაჩემი
შემოვიდა ოთახში და თავისი რიხიანი ხმით შე-
მოგვძება: რა გატირებთ, ლაწირაკებო, გშოით
თუ გწყურიათო?

მაგრამ მე და ნიკოია უცებ დარცხვენილ-
ნი წამოვბტით, ცრემლები მოვწმინდეთ და
მართლა ძალზე დამშფულნი ხარბად შეუუღდექით
დიდმარხვის სამხადისის — ლობიოს, ჯონჯოლი-
სა და ბოლოკის — ქამას.

მ. კ. გაბაშვილი

ნასე კოლექტივის მოსავალს დაწვავენ. ეს იცის, მოჯამაგირე სოსიამ. სოლომონას ეშინია სოსიამ არ გასცეს და კიდევ მოკლავს საწყალ ბიჭს. ამას გაუგებენ, გასამართლებენ და სიკვდილით დასჯას გადაუწყვეტენ.

ერთ კვირაში გვიმ, გოგომ და დათუნამ ყველაფერი მოამზადეს. გვიმ ყველაზე მეტს დარბოდა და მეთაურობდა. აფიშები პიონერ კოლონიას დახატინეს, უჰ, რა კარგად ხატავს! დიდი რომ გაიზრდება, უთუოდ მხატვარი იქნება.

სოფელში დღუქენთან დიდი ცაცხვის ხეზე მიაკრეს მშენიერი ასოებით გამობატული აფიშა, სადაც ეწერა:

„შაბათს, 29 აგვისტოს, საღამოს, კოლექტივის ეზოში გაიმართება წარმოდგენა „კულაკი სოლომონა“, მ მოქმედებად, წარმოდგენენ კოლექტივის გოგო-ბიჭები, გთხოვთ დაგვეწყოთ“.

ასეთი შინაარსის აფიშა ერთი წისქვილით გააკრეს კიდევ და ერთიც კოლექტივის ეზო-ქიშკარზე...

მუშაობის შემდეგ მთელი სოფელი კოლექტივის ეზოში იყრიდა თავს. იყო გოგო-ბიჭების მზიარული კისკისი და სიმღერა. ხალხი ეზოში მოღზე დაწყობილ ფიცრებზე ჯდებოდა. კოლექტივის მუშაობის აივანი სცენის მაგივრობას წევდა, წინ ჩამოშვებული იყო ლურჯი ტილოს განიერი ფარდა. უკან ბიჭების ერთი ჯგუფი განუწყვეტლივ ტაშს უკრავდა, რომ მალე დაეწყოს წარმოდგენა.

მშენიერი ნათელი ღამე იყო.

გვიმ გამოწყობაში მშველლდა. ქალაშნები და ძველი დახეული შალის შარვალი ჩამაცვს და მოჯამაგირე ბიჭივით მომართეს. ბუნგლია ჩემ გვერდით იჯდა და უყვირდა ჩემი ჩაცმულობა.

მესამედ რომ დაიჩუქა ზარი და ფარდა გაიხსნა, წარმოდგენის დაწყების მოლოდინში ხალხი გაინაბა, მაგრამ მოკარნახის ხმა არ ისმოდა: ჩვენი კოლექტივის მღივან ლაღოს პიესა შინ დარჩნოდა და მოსატანად გაქცეულიყო. გვიმ გაჯავრდა, ფარდა დაიხურა, ხალხი აიოჩაოდა.

ხანძვარი საათის შემდეგ, როცა ხალხის დასაწყენარებლად ზარმა მეთავერ გვიწკარუნა, წარმოდგენა დაიწყო. პირველი მოქმედება რომ გათვდა, ტაშმა იგრიალა. მეორე მოქმედებამ უფრო დაინტერესა ხალხი. ბიჭები სოლომო-

ნას კულაკ პავლიას ადარებდენ და ხარხარებდენ გვიმ ვახარებული იყო.

დაიწყო მესამე მოქმედება. ხალხი სულგანა-ბული უსმენდა. სცენაზე ვითომ ტყე იყო მოწყობილი, ცაცხვის, ნაძვის და ტრიფის ტოტებით. მე, როგორც მოჯამაგირე, ტყეში ვმუშაობდი, კულაკი სოლომონა გამხეცებული მომვარდა, ნაჯახი ყუით მომიქნია და ვითომ მომკლა. მეც მიწაზე დავეარდი, როგორც მკვდარი, და არ ვინძროვდი, ხალხი ხმაგაქმენდელი უსმენდა დაინტერესებული, აჟა-იქ მიმე ამოხენენას გაიგონებდით.

უცებ ამ სიწყენარეში, როცა კულაკი სოლომონა ბურღულნით სცენიდან გაიპარა, ყვეფითა და ერთი აურზაურით შემოვარდა სცენაზე ჩემი თეთრქათება ბუნგლია, შარვალიში ჩამეჭიდა და არ მეშვებოდა, ყვეფა და ჰირვეულობდა — ალბათ, მკვდარი თუ ვეგონე. ხალხში ერთი სიცილი ატყდა, კულისებიდან გვიმ ეძახდა:

— ბუნგლია, ბუნგლია... ჰოუ... ჰოუ...

ბუნგლია როდი ცხრებოდა, სცენიდან გასვლას არ აპირებდა. ხალხი იცინოდა. მაშინ წამოვდექი, ბუნგლიას დადემუჭრე და ისიც კულამოძუებული გაეარდა სცენიდან.

წარმოდგენა განვავრძეთ. ყველა დამშვიდდა, და კარგად დავამთავრეთ, დიდხანს ისმოდა ტაშის ცემა, ხალხი ნასამოვენები დაიშალა.

თუ სადმეა, აქ იქნება ჩემი ხარგებო, — უნებურად ვაიფიქრა ავთანდილმა და კიდევ უფრო დაკვირვებით დაიწყო მიდამოს დათვალიერება. ვაიხედა... ა, ა... სადღაც შორის სინათლე ბეუტავს... გასწია... სახლია... შიგ ხალხი ზის... სახეიმაღ ემზადებიან.

ქალები ქვებებს ხეხავენ, კეცებს ახურებენ, ჰადს ზეღენ. ვაყვები დანებს ლესავენ; შამფურებს თლიან; კერიაზე შეშას მუგუზაღზე ურთავენ. ხარებმა ავთანდილის სუნი იკრეს და აზმუილდენ.

ავთანდილი სახლის ბოძზე მიბმულ ხარებთან მივიარდა:

— რამ მოგიყვანათ აქ, თქვე შტერებო, შტერებო! — იგინებოდა ავთანდილი და თან ხსნიდა და თან ეალერსებოდა მათ.

— გვაპატიე, შენსა მზესა, რაღაც ბუზნაკალა იყო, შეგვიკადა, მერე ჰინკები დაგვესია, ჩვენც ავიწყვიტეთ, გამოვიქვანეთ და აქ კი ამ ხალხმა დაგვიჭირა და ახლა შექმსასეც კი გვიპირებენო! — ქვითინებდენ ხარები.

— არც ბუზნაკალა ყოფილა და არც ჰინკა — დაიწრობინა თრითანამ... შენ რომ კაკალს რეკდი და ჰოკით შეიღებე და მიხოცე, ვანა მეც გადახდა არ ვიცო... ჯერ შვრია და სიმინდი ჩაუყარე ბაგაში, მერე მარილი მიუვგორე. რომ გახურდენ და ატყდენ, კენჭი და კაკალი დაუშინე ნიჩქეში, თანაც ხან ზურგზე გადაფურბენდი, ხან ჰინზე მოფხაპნიდი და გადირინეო; როცა აიწყვიტეს და გაიქცენ, სულ გზადაგზა მივდედი და ვაფუთებდიო...

სახლში კი თან ვახშმის მარაგში იყვენ და თან მუსაიფობდენ. ერთი თავიღა ბიჭი და ცინვით ამზობდა:

— ჰქუიანი კაცი ყოფილა ეს ვილაც ავთანდილია: შეუტყვია, რომ ჩვენ გასუქებული ხარის ხორცი მოგვწონს და მოუვლია კიდევ ნამუსიანად — არც ქერი დაუკლია და არც მარილი სალოკადო.

დედბებრმა უპასუხა:

— ავთანდილი ვილაცა კი არ არის, მართლაც ძალიან ჰქუიანია და მოხერხებული და მისი ხარები არ ჩაგვმწარდესო.

— მისმა მუშემ, ბევრს რამეს დაგვაკლებსო, — ჩაურთო ახალგაზრდა გოგონამ.

— ხახეს ჩამაქრის კისერშიო, — დაიტრაბახა ბიჭმა.

— ამდენს უთაქებთ, ნახევარს ვერ დაითელიო, — გაათამაშა ოჯახის უფროსმა თავისიანები.

ამ დროს შეიღო კარი ავთანდილმა და მამინვე კუთხეში მიყუდებულ იარაღს მივიარდა.

— აბა ვინ ხარ ეცეკაციო! — დიღრიალა ავთანდილმა თავისებურად.

ვიც ამ დღის მომსწრეს! ვინ სუფრის ქვეშ შეძვრა, ვინ გიცივით დარბოდა ოთანში. ვინ კისრისტეხით ვარბოდა ვარეთ.

ავთანდილმა მიღევ-მოღევნა იქაურობა, მოგლიჯა ჰიშვარი და ხარები წინ გაპიორეკა.

მგონი იმ დღიდან იყო, რომ ავთანდილი დადინჯდა და ბრძენის სახელიც გაითქვა.

ჭირი იქა, ლხინი აქა,
ჭატო იქა, ფქვილი აქა.

ნიკო. ლორთქიფანიძე

პაპარაკი მუსიკოსი

(მოცარტის¹ ცხოვრებიდან)

ვოლფგანგი სამი წლისაა, მისი და ნანუკი—შვიდისა. ერთსელ მამამ უთხრა თავის გოგონას:

— ნანუ, მე შენ მუსიკის გაკეთილი უნდა მოკცე.

— მეც, მამილო, მეც!—სთხოვდა ვოლფგანგი მამას.

— შენც, ზაწაწინავე?—სიცილით უზახუნა მამამ.—შენ ძალიან ზატარა ხარ. წადი და როიალის ქვეშ ისეირნე,—სიცილითვე დაუმატა მან.

საღამოს მამა გასეთს კითხულობდა; კვირდით ოთხსიდან როიალის ხმა მოესმა.

— ნანუ უკრავს როიალს?—გაიფიქრა მან და იმ ოთახში შევიდა. ზაწაწინა ვოლფგანგი იჯდა როიალთან და უშეცთომოდ უკრავდა იმას, რაც მამამ იმ დღით ნანუს აუხსნა.

ორი წელი გავიდა. ზატარა ვოლფგანგი თხსავს თავის საკუთარ მულოდიებს, იწერს მათ, სის როიალთან; მის წინ ნოტის ქაღალდი ძეგს. მან დასვა წერტილი მუღნით სწვებსე მადლა. მუღანია ქაღალდსე, მუღანია კლაფიშებსე,

თითბსე და სახესე... მაგრამ ზატარა კომპოზიტორი მაინც წერს ზიესას ფორტოპიანოსათვის. იგი ჯერ მხოლოდ 5 წლისაა.

მამამისი ღარბია. სასლში ფული აღარ ზრის. ვოლფგანგს ესმის კეკლაფერი ეს. მიღის მამასთან.

— მამა, მე შემიძლია ფული ვაშოგნო,—უთხრა ზაწიამ თავის მამას.

— როგორ შეგიძლია შენ ფული იშოვნო, მე ზაწაწინავე?—ღიმილით შეკითხა მამა.

— მე მინდა როიალი დაუკრა, გაიკრე?—აქვა ზატარამ, სკამი როიალთან დადვა და დაუკრა. მამა განცვიფრდა. ეს მისი ვაჟია?! ის ხომ მხოლოდ 6 წლისაა!!

მამა ვოლფგანგთან ერთად ვენაში¹) გაემკსავრა. ზაწაწინა არტისტი მადეცნობილი გახდა. ოჯახი შიშმილსა და გაჭირვებას აღარ განიცდიდა.

12 წლის მოცარტი ერთერთ ორკესტრს დირიჟორობდა, ხოლო 15 წლისამ თავისი ზირველი ოპერა დაწერა.

თარგმნილი გერმანულიდან

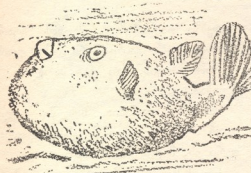
ან. აშაქიძის მიერ.

¹ ვოლფგანგ მოცარტი იყო გამაგნენილი გერმანელი კომპოზიტორი; დაიბადა 1756 წელს, გარდაიცვალა 1791 წ. და წერილი აქვს მდგარი ოპერა.

² ვენატრის მთავარი ქალაქია.

ერთხელ საინტერესო სურათს წააწყდა ერთი მოგზაური. ამბავი ეგვიპტეში მოხდა. ეგვიპტელი ბავშვები ბურთს თამაშობდნენ...

— მერე რა არის აქ საინტერესო? — იკითხა ერთქვენი.

ის, რომ ის ბურთი ნამდვილი ბურთი კარა იყო, არამედ თევზი.

— თევზი?

— ჰო, თევზი, რომელსაც შევიძლია ბურთ-

თევზა ვუწოდოთ, ეგვიპტეში კი ფხაკას ეძახიან. ამა დახედეთ სურათს — წინიდან სრულიად არ ჰგავს თევზს. მას ისეთივე ეკლები აქვს, როგორც ზღარბს, მაგრამ ეკლები დაკეცილი აქვს. როდესაც რაიმე საშიშროება მოვლის, იმდენ ჰაერს ჩაყლაპავს, რომ ბურთითივი გაიბერება, გულაღმა ატივტვდება, ეკლებს გაშლის და მაშინ მტერი ვერაფერს უხერხებს. მისი ხორცი ხან იკუმბა, უვნებელია, ხან კი შხამიანია. ამიტომაც არ ჰამენ ამ თევზს. როდესაც მტერი მოშორდება, ფხაკა ჩაყლაპულ ჰაერს ლაყუჭბიდან გამოუშვებს და ისევ ძველებურ სახეს მიიღებს.

ფხაკას საშინელი კბილები აქვს — მათულსაც კი ჭრის თავისი ოთხი კბილით. მტრისაგან თავის დასაცავად სხვა საშუალებაც აქვს: ერთგვარ წითელ სითხეს გამოუშვებს და მაშინ მტერი ვერ ეყარება.

ხომ არ გინდათ, ბავშვებო, თქვენც იბურთათ და ბურთად ეს გქონდეთ? იქნება გინდათ, მაგრამ რას იზამ: ეს თევზი ჩვენში არ არის.

შ. თაბ-ლი

შეიძლება თუ არა ჯინჯირიან ვანისამოსის შუპკევა?

ჯინჯირის ტანისამოსი.. ნუთუ მართლა შეიძლება? შეიძლება, შეიძლება. მაგრამ ყოველგვარი ჯინჯირი კი არ ვარა. არის ერთგვარი ჯინჯირი, რომელსაც რამი ჰქვია. აი იმ ჯინჯირიდან მზადდება მშვენიერი, აბრეშუმის მსგავსი ქსოვილები.

— კი, მაგრამ ხომ უცებ დაიხვევა ასეთი ტანისამოსი? — ეს კითხვა მართლა საინტერესოა.

— არა, ბავშვებო, პირიქით: რამის ქსოვილი ძალიან მაგარია, დიდხანს ძლებს.

აღბათ, ისიც გაინტერესებთ, თუ სად იზრდება რამი. ესეც გავიგოთ.

ჩვეულებრივი ჯინჯირი ყველგან იზრდება — საქართველოშიც, სადაც თბილა, ჩრდილოეთშიც, რუსეთში — სადაც დიდი სიცივეები იცის.

რამი კი ვერ ვეღება სიცივეს, მას სითბო უყვარს და ამიტომ მხოლოდ თბილ ადგილებში ხარობს.

— საქართველოშიც იზრდება? — იკითხა ერთქვენი.

— როგორ არა. მაგრამ დიდი ხანი არ არის, რაც ჩინეთიდან შემოიტანეს. საბჭოთა ხელი-სუფლება ძალიან ზრუნავს რამის გაშენებაზე, წინათ კი მას არავინ არ აქცევდა ყურადღებას.

რამი ძალიან სწრაფად იზრდება. ზაფხულის განმავლობაში ორი მეტრის სიმაღლე ხდება. გარეგნულად სულ ზენ ჯინჯირს ჰგავს, ვერც კი გამოარჩევ. შემოდგომაზე მოჭრიან, გააშრობენ, მოხარშავენ და გადაამუშავებენ. მაშინ ეს ჯინჯირი, რამი, რომელიც საამურად ბიზინგბდა

ქარის შემოქროლვაზე, მშვენიერ ქსოვილად გა-
ლაქცევა.

**თუ ვაჟაბაი ხარ, მიგაჩაღი და მოვაჩი ახ
ხე უხელთათმანოდ!**

ბათომის ბოტანიკურ ბაღში ათასნაირი ხე და
მცენარეა. ძალიან საინტერესო სანახაურია ეს
ბაღი.

ერთხელ იმ ბაღში ვიყავით. ჩემთან იყო პიო-
ნერი კოლა. ერთ ხეს იქ „ლაქის ხე“ ჰქვია.
კოლა გააკვირა ამ სახელმა.

— როგორ თუ ლაქის ხე? რათ დაურქმე-
ვათ ეს სახელი?

— იმიტომ, რომ ამ ხის წვენიდან კეთდება
ხის ლაქი. ხომ იცი, დურგლები რომ შვანს,
ბუფეტს წალსემინ ხოლმე ლაქს, აი ის ლაქი ამ
ხის წვენია. იატაკის სანთელსაც ამისაგან აკე-
თებენ. მაგრამ, თუ ბიჭი ხარ, სინჯე და უხელო-
თათმანოდ მიგეკარე ამ ხეს!

კოლამ გაოცებით შემომხედა.

— ხელთათმანი რად მინდა? რატომაც ვერ

მიგეკარები! — და კიდევ გადადგა ნაბიჯი, მაგ-
რამ მე შევეჩერე.

კოლა, კი არ გეტუმრები. ლაქის ხე ძალიან
შხამიანია. თუ მისი წვენი მოგეცხო, დაგწვავს,
მუწუკებს გაგიჩენს და შეიძლება რამდენიმე კვი-
რით ჩავაწვინოს ლოგინში. რომ შეეკითხებიან
შენ შშობლებს — რა სკიპის ამ ბავშვსო, იმათ უნ-
და უპ.სლხონ: „ლაქის ავადმყოფობა“ დაემარ-
თაო.

მუშებმა უნდა დასერონ ლაქის ხეების ტანი
და წვენი მოაგროვონ. როგორ უნდა მოიქცენ?
ისინი იცემენ სპეციალურ ტანისამოსს, რო-
გორც ჯარისკაცები ვახუშთის დროს, ხელო-
თათმანსაც იცემენ და მხოლოდ შემდეგ მიდიან
ამ ხეებთან. არათუ წვენი, ამ ხის ანაორთქლიც
კი შხამიანი, და სადაც ამ ხეების ტყეა, იქ
ხშირად ხდებიან ავად „ლაქის ავადმყოფობით“.
ეს ხე იაპონიიდან ჩამოიტანეს ჩვენში.

კოლა გაოცებული უცქერდა უცნაურ ხეს.

წ. თ.

სიხრუის მსხვერპლი

(იგავი)

ერთი ბიჭი ტყეს აჟავდა. ცეცხლი
ენტო და მოკრილ ხეებსა და დაჩხილ
ჯაგებს წვავდა. იქვე ტყის მეორე მხა-
რეზე გლეხები მინდორსა ხნავდნენ. ბიჭმა
იფიქრა: „მოდო, ერთი, ის გლეხები მოვა-
ლოროო!“ — და ხმამაღლა დაიყვირა:

— დავიწვი! დავიწვი!

გლეხებმა მსწრაფლ მიატოვეს ხარ-კავი
და საშველად გაიქცენ. ნახეს, — ბიჭი ხეს
ჭრიდა და იცინოდა.

გლეხები უკან დაბრუნდნენ.

ცოტახანი გავიდა.

ბიჭმა კიდევ დაიყვირა:

— დავიწვი! დავიწვი!

გლეხებმა კვლავ მიაშურეს. ბიჭი კვლავ
ხეებს ყრიდა ცეცხლში და წვავდა.

გლეხები ბუტბუტით ისევ უკან დაბ-
რუნდნენ.

ხანი გამოხდა. მუშაობის დროს ბიჭს
ტანსაცმელზე ცეცხლი შემოენთო და
იწოდა. მორთო ხმამაღალი ღრიალი:

— მიშველეთ, მიშველეთ! დავიწვი,
დავიწვიო!

გლეხებმა იქიდან დაუძახეს:

— გეყოფა, შვილოსა, ახლა კი ვეღარ
მოგვატყუებო!

გ. ლომთათიძე

რა არ არის სწორად, რა აკლიათ, ან რა აქვთ
 ზედმეტი ამ ნახევრებს?

